

Fylkesmannen i Nordland
Moloveien 10
8003 BODØ

Adm.enhet: Kyst og havbruksseksjonen i
region Nord
Saksbehandler: Tom Hansen
Telefon: 97589511
Vår referanse: 14/8682
Deres
referanse:
Dato: 04.04.2017

Att: Kjell Eivind Madsen

Høringssvar - Ytre Karlsøy-, Rystraumen- og Rossfjordstraumen marine verneområde

Fiskeridirektoratet region Nord (FIN) viser til høring av forslag til opprettelse av tre marine verneområder i Troms: Ytre Karlsøy-, Rystraumen- og Rossfjordstraumen marine verneområde.

Vi viser også til vårt tidligere innspill datert 14.12.2015, og referat fra møte med Miljødirektoratet 04.05.16.

Fiskeridirektoratets regioner har deltatt i arbeidet gjennom å ha hatt en representant i arbeidsutvalget for de marine verneområdene. Vi har også delvis deltatt i møter om hvert enkelt verneområde i prosessen, som har ledet fram til de forslag til høringsdokumenter med verneforskrifter for hvert enkelt verneområde som nå er lagt frem.

Generelle merknader

Det er generelt svært problematisk at prosessen har tatt så lang tid. Det innebærer blant annet at den institusjonelle hukommelsen om bakgrunn og innretningen på vernet svekkes. Det kommer blant annet til syne ved at mens det i utgangspunktet var fokus på å unngå tekniske inngrep med effekt på havbunnen, foreslås det nå langt strengere restriksjoner på både havbruk og utnyttelse av levende ressurser. I tilrådingen av 2004 ble eksempelvis ikke havbruk vurdert som utfordrende av utvalget som foreslo de konkrete områdene/ transektene. Det ble blant annet vist til etablerte overvåkingsprogram også omfatter bunndyrsamfunn, og dessuten til undersøkelser som viste at havbruk i all hovedsak utgjorde en helt ubetydelig kilde til overgjødning.

Det ble videre vist til at havbruk i de fleste tilfellene skulle kunne kombineres med vernet, og det ble tilrådet liberale restriksjoner med hensyn til både havbruk og utnyttelse av levende

ressurser. Eventuelle utføringar med påvirkning fra havbruk ble foreslått ivaretatt ved opprettelse av 6 referanseområder for langtidsovervåking og forskning.

Vi synes det er svært problematisk at man nå avviker så mye fra forarbeid og foreslår et langt mer restriktivt vern. Vi ser ikke heller at det er synliggjort behov for en slik innskjerping

Høringsdokumentene og forslag til verneforskrifter bruker begrepet havbruk om «fiskeoppdrett og skjell dyrking/ -oppdrett». Dispensasjonsbestemmelsene gjelder tiltak hjemlet i akvakulturloven eller forskrifter til denne. Vi mener derfor vi må bruke begrepet akvakultur.

Levendelagring av fisk i form av tradisjonell låssetting må være et generelt unntak i verneforskriftene. Tradisjonell låssetting er levendelagring av villfanget fisk (hovedsakelig sei, sild, makrell og brisling) som settes i lås erfaringsmessig fra noen dager til opp mot en uke. Fisk som låssettes føres ikke. Vi forutsetter at det generelle unntaket i § 4 bokstav e om «*høsting av villlevende marine ressurser i samsvar med havressursloven og annet gjeldende lovverk*» i forslaget til verneforskrift også omfatter slik tradisjonell fiskeriaktivitet.

Ytre Karlsøy marine verneområde

I høringsdokumentene bes det spesielt om at det gis kommentarer til forslaget om forbud mot skjellskraping, samt de to alternativene til dispensasjonsbestemmelser i verneforskriften med hensyn til akvakultur, fangstbasert akvakultur og levendelagring i verneområdet. Vi ønsker også å komme med merknader til utvidelsen av verneformålet i verneområdet.

Skjellskraping

I forslag til vernebestemmelser tydeliggjøres Fylkesmannens ønske om forbud mot skjellskraping i verneområdet i § 4 bokstav e «*høsting av villlevende marine ressurser i samsvar med havressursloven og annet gjeldende lovverk, med unntak for skjellskraping*»

Innen verneområdet ligger et av de største haneskjellfeltene i Troms, hvor det tidligere har vært drevet kommersiell høsting av haneskjell. FIN ønsker ikke at skjellskraping skal forbys i et så stort område for all framtid. Vi vil vise til vårt tidligere innspill datert 14.12.15:

«Fra fiskerhold undrer en seg over at skjellskraping skal forbys i verneområdet. Skjellskraping har vært en viktig binæring blant annet i perioder med lave torskekvoter, og ikke minst i perioden på slutten av 80-tallet da det var et stort marked med gode priser for haneskjell. Vi støttet fiskeriinteressene i sine tanker omkring framtidig uttak av haneskjell som en ressurs. Vi har sett en lignende utvikling/variasjon i intensiteten i fisket etter reker, selv om det er og har vært større aktivitet her enn med skjellskraping. Vi stiller derfor spørsmål ved å hindre en slik aktivitet i et så stort område for all framtid. Slik forskriften nå er utformet blir hele

verneområdet et referanseområde for skjellskraping, og da snakker vi om et av de største haneskjellfeltene i Troms, hvor det har vært drevet kommersiell fangst.»

I høringsdokumentene vises det til at rådgivende utvalg for marin verneplan har påpekt at det ikke bør forekomme bruk av skjellskrape i marine verneområder. Selv om anbefalingen er at det ikke bør forekomme skjellskraping, mener vi det kan tillates i begrensede områder innen verneområdet. Det bør være åpning for en bærekraftig høsting av denne ressursen i begrensede områder. Bruk av referanseområder er også anbefalt fra rådgivende utvalg, og er benyttet i forslag til andre marine verneområder. Dette ble også påpekt i det tidligere innspillet:

”Til sammenligning høster vi andre arter og referanseområder er valgt som verktøy for å sette til side uberørte områder. Samme type tilnærming bør det også være åpning for i et så stort marint verneområde. Det vil være hensiktsmessig med en deling av feltet, der en del er referanseområde. Ved å gjøre det slik kan en sammenligne status og utvikling mellom områder i bruk og referanseområder. Dette vil være i tråd med rådgivende utvalg sine intensjoner med referanseområder, som legger til grunn at referanseområder skal tjene som grunnlag for å sammenligne status og utvikling i påvirkete områder med status og utvikling i referanseområder med ingen eller liten påvirkning.»

Det er kanskje for tidlig å fastsette hvilke områder som bør avsettes til referanseområder for skjellskraping nå, men det bør sikres at reglene blir utformet slik at dette kan gjøres senere. Det vil si at det bør være regler som tillater at det åpnes for skjellskraping etter at det er foretatt vurderinger av hvilke områder hvor det kan tillates skjellskraping. Reglene må kunne utformes slik at uttaket blir mindre enn det ville være i et sammenlignbart område som ikke er vernet.

Haneskjell er en ressurs som har vært beskattet på lik linje med andre marine ressurser tidligere, og det bør være anledning til dette også i framtida dersom dette finnes å være lønnsomt.»

En bærekraftig høsting av haneskjell i enkelte områder vil ikke nødvendigvis være skadelig og ødeleggende for haneskjellbestanden eller for annet dyreliv i tilknytning sjøbunnen i verneområdet som helhet. Et begrenset uttak av skjell vil ikke endre på mangfoldet av naturtyper innen området, eller endre på representativiteten eller særtrekk for dette området.

Vi vil også bemerke at skjellskraping ikke er tillatt i andre verneområder i Troms eller i andre verneområder av samme kategori (åpne kystområder) andre steder. Et kontrollert uttak av haneskjell i dette verneområde vil ikke være noen trussel for denne naturtypen.

FIN mener et alternativ til det ovennevnte er å ha samme tilnærming til skjellskraping som er foreslått for snurrevad.

Akvakultur, fangstbasert akvakultur og levendelagring av fisk

Basert på blant annet tilrådingen fra rådgivende utvalg ser vi ikke nødvendigheten av å forby akvakultur på generelt grunnlag. Vi anbefaler derfor at bestemmelsene endres slik at det er generelle unntak for akvakultur. Subsidiært må dispensasjonsbestemmelsene utformes slik at det innebærer en liberal praksis i tråd med forarbeidene.

Alternativt til et generelt unntak er å ha spesifiserte dispensasjonshjemler som åpner for akvakultur, fangstbasert akvakultur og levendelagring. Dette vil være i tråd med anbefalingen fra Miljødirektoratet etter deres miljøfaglige gjennomgang av de opprinnelige høringsutkastene. I anbefalingen konkluderer de også med at det ikke bør være noe krav om at det må være avsatt areal til akvakultur i kommuneplanen for at dispensasjonshjemler for akvakultur skal tas inn i verneforskriften. I tillegg mener Miljødirektoratet at det bør utformes likelydende bestemmelser der intensjonen er den samme i verneforskriftene for alle de marine verneområdene. Dette vil gi en ensartet tilnærming til akvakultur, der en unngår misforståelser om hva som er tillatt å planlegge for, og videre å søke om i verneområdene. Endringene som Miljødirektoratet foreslår innebærer ikke at eksisterende vern svekkes. FIN støtter Miljødirektoratet i disse vurderingene.

I høringsutkastet er det to alternativer til dispensasjonsbestemmelser i verneforskriften med hensyn til akvakultur, fangstbasert akvakultur og levendelagring av fisk i verneområdet. Det ene alternativet er med spesifiserte dispensasjonshjemler for slike tiltak, mens det andre er uten slik hjemmel.

FIN har ved flere anledninger fremmet behovet for at det blir gitt spesifiserte dispensasjonsbestemmelser for akvakultur, fangstbasert akvakultur og levendelagring av fisk. Dette tok vi også opp med Miljødirektoratet i møte 04.05.2016.

Akvakultur er kultivering av organismer i vann. Vi differensierer på:

- Akvakultur: den vanligste formen for akvakultur er oppdrett av fisk, men omfatter også dyrking av planter, alger og skjell. Må ha tillatelse bla. etter akvakulturloven.
- Fangstbasert akvakultur: villfanget fisk som holdes levende i sjø mer enn 12 uker og fores før den slaktes. Må ha tillatelse bla. etter akvakulturloven.
- Levendelagring: villfanget fisk/skalldyr som holdes levende i sjø under 12 uker, der det tilbys før hvis den står mer enn 4 uker i anlegget. Må ikke ha tillatelse etter akvakulturloven.

Størrelsen på en lokalitet for akvakultur varierer, og det benyttes forskjellige anleggstyper (teknologi). Grad av påvirkning fra akvakultur er avhengig av type akvakultur, størrelse på lokalitet, teknologi og naturlige forhold. Det bør derfor gis anledning til etablering av akvakultur som har et omfang og en innretning som ikke er i strid med verneformålet.

I foreløpig tilråding fra rådgivende utvalg (2003) heter det bl.a. følgende om havbruk i åpne kystområder (kategori 5):

«Moderat omfang av havbruksaktivitet vil normalt ikke representere noen trussel mot verneverdiene. Vanngjennomstrømningen er generelt stor i disse åpne kystområdene og utslipp av organisk materiale og næringssalter som kan påvirke lokal fauna og flora, vil raskt fortynnes og spres.»

Gjeldende overvåking og forskning støtter opp om denne konklusjonen.

Utvidelse av verneformålet i verneområdet

Vi stiller spørsmål ved utvidelsen av verneformålet til også å gjelde sjøoverflaten. Begrunnelsen for ønsket om utvidelse av verneformålet er hensynet til områdets betydning som næringsøkområde for fugl. Dette er ikke i samsvar med forarbeidet til de foreslåtte områdene. I tilrådingen fra rådgivende utvalg står det:

«Verneverdiene for de prioriterte områdene i kategorien åpne kystområder er knyttet til det undersjøiske landskapet med bunnen og bunnorganismene.»

Dette er heller ikke i samsvar med stortingsmeldingen om bruk og vern i kystsonen (*St. meld. nr 43 (1998-1999)*).

Innen det marine verneområdet er det seks eksisterende verneområder: fem naturreservater og ett landskapsvernområde. Alle disse verneområdene strekker seg ut i sjø, og eksisterende vern omfatter sjøoverflaten. Totalt dekker disse områdene i underkant av 50% av det marine verneområdet. Vi mener at eksisterende vern ivaretar hensynet til områdets betydning som næringsøkområde for fugl. Vi vil på det sterkeste anmode at man etablerer et vern i tråd med tidligere faglige utredninger og anbefalinger.

Rystraumen marine verneområde

FIN mener at det i verneforskriften for dette verneområdet også bør tas inn spesifiserte dispensasjonshjemler for akvakultur, fangstbasert akvakultur og levendelagring. Vi ser ingen grunn til at det skulle være behov for ulik utforming av bestemmelsene i denne verneforskriften i forhold til andre verneområder omkring dette temaet. Vi finner heller ikke at det fremgår en slik begrunnelse i høringsdokumentene. Se for øvrig kommentarene som er gitt for Ytre Karlsøy verneområde ovenfor, og vårt tidligere innspill datert 14.12.2015.

Rossfjordstraumen marine verneområde

FIN mener at det i verneforskriften for dette verneområdet også bør tas inn spesifiserte dispensasjonshjemler for akvakultur, fangstbasert akvakultur og levendelagring. Vi ser ingen grunn til at det skulle være behov for ulik utforming av bestemmelsene i denne verneforskriften i forhold til andre verneområder omkring dette temaet. Vi finner heller ikke

at det fremgår en slik begrunnelse i høringsdokumentene. Se for øvrig kommentarene som er gitt for Ytre Karlsøy verneområde ovenfor, og vårt tidligere innspill datert 14.12.2015.

Verneformålet knytter seg hovedsakelig til Rossfjordvannet og -Straumen. Vi støtter derfor alternativet med minst utstrekning, alternativ B.

Med hilsen

Otto Andreassen
seksjonssjef

Tom Hansen
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten håndskreven underskrift

Mottakerliste:

Fylkesmannen i Nordland	Moloveien 10	8003	BODØ
Fylkesmannen i Troms	Postboks 6105	9291	TROMSØ

Kopi til:

Arealseksjonen			
Fiskarlaget Nord	Postboks 59	9251	TROMSØ
Havforskningsinstituttet	NORDNESGATEN 50	5005	BERGEN
Karlsøy kommune	Hansnes	9130	HANSNES
Lenvik kommune	Rådhuset	9306	FINNSNES
Sjømat Norge	Postboks 5471	0305	OSLO
	Majorstuen		
Troms fylkeskommune	Postboks 6600	9296	TROMSØ
Tromsø kommune	Rådhuset	9299	TROMSØ